

Innst. S. nr. 174

(2004-2005)

Innstilling til Stortinget frå forsvarskomiteen

Dokument nr. 8:38 (2004-2005)

Innstilling frå forsvarskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om evaluering av Forsvarets regnskaps- og lønssystem (SAP-systemet)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Statsråden i Forsvarsdepartementet, Kristin Krohn Devold, har det siste året blitt møtt med stadig sterkere kritikk for sin styring av forsvarsbudsjettet. Forsvarsbudsjettet for 2003 er ikke godkjent av Riksrevisjonen. 18. januar 2005 ble det klart at Forsvaret har hatt et merforbruk på nærmere en milliard kroner i henhold til budsjettet for 2004.

Forslagsstilleren ber om en evaluering av innføringen av regnskaps- og lønssystemene, SAP-systemene. Det bør avklares om regnskapssystemene som Forsvaret bruker, åpner for at en har sett bort fra de reelle kostnadene utenlandsoppdrag har påført Forsvaret, både her i Norge og i utlandet. Flere har reist spørsmål om Forsvarets utenlandsoperasjoner er underrapportert i forhold til sine reelle kostnader, der det blant annet er pekt på at ressursbruk til opplæring og trening i Norge knyttet til utenlandsoperasjonene ikke er medtatt i regnskapene, og at den nåværende situasjon svekker Det norske forsvaret. Forslagsstilleren mener det er nødvendig med en avklaring om det har påvirket omstillingsprosessen.

På denne bakgrunn fremmer forlagsstilleren følgende forslag:

"1. Stortinget ber Regjeringen evaluere omstillingsprosessen i Forsvaret, og vurdere om regnskapsrutinene er gode nok for å gjøre en løpende vurdering av kostnadsbruken i Forsvaret, særlig med tanke på SAP-systemet.

2. Stortinget ber Regjeringen gjøre rede for om utgiftene ved utenlandsoperasjonene blir tilfredsstillende sannsynliggjort i Forsvarets regnskap."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene frå Arbeiderpartiet, Gunnar Halvorsen, lederen Marit Nybakk og Rita Tveiten, frå Høyre, Bjørn Hernæs og Åge Konradsen, frå Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold og Per Ove Width, frå Sosialistisk Venstreparti, Kjetil Bjørklund, frå Kristelig Folkeparti, Åse Wisløff Nilssen, og frå Senterpartiet, Marit Arnstad, viser til at Dokument nr. 8:38 (2004-2005) tek sikte på å be Regjeringa evaluera omstillingsprosessen av Forsvaret, vurderer om regnskapsrutinane er gode nok og å vurderer om utgiftene ved utanlandsoperasjonar blir tilfredsstillande sannsynleggjort i Forsvarets regnskap. I det siste ledet vil komiteen tolka ordet "sannsynleggjort" som ordet "synleggjort", med andre ord om kostnadane til utanlandsoperasjonar blir tilfredsstillande synleggjort i Forsvarets rekneskap.

Komiteen viser til St.meld. nr. 29 (2004-2005) om merforbruket på forsvarsbudsjettet i 2004 og forsvarskomiteens handsaming av denne. Meldinga viser et overforbruk i Forsvaret for 2004 på 1 156,3 mill. kroner. Komiteen viser òg vidare til Revidert nasjonalbudsjett for 2005 og til Innst. S. nr. 145 (2004-2005), jf. Dokument nr. 1 (2004-2005) og vedtak som blei fatta der.

Komiteens fleirtal, alle unntatt medlemmene frå Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil i samanheng med det første forslaget, ei evaluering av omstillingsprosessen, visa til at det i samanheng med budsjetthandsaminga for dei siste åra er gjort greie for omstillinga av Forsvaret. Fleirtalet meiner at det i denne samanheng har vore høve for

fleirtalet å stilla spørsmål til Forsvarsdepartementet med tanke på å få meir informasjon om dei forhold ein vil. Omstillinga har også vore gjenstand for debatt i omfattande høyringar og spørsmålsrundar som var grunnlag for fleirtalet si handsaming av Innst. S. nr. 234 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 42 (2003-2004).

Fleirtalet finn derfor at ei ny utgreiing frå Forsvarsdepartementet om status for omstillinga i Forsvaret ikkje er naudsynt i denne omgang, men reknar med at dette forhold blir teke opp i samanheng med overending av saker frå Forsvarsdepartementet til Stortinget i løpet av våren 2005.

Komiteen kjenner til at regnskapsrutinane i Forsvaret enno ikkje er gode nok. Dette faktum er understreka av at Riksrevisjonen ikkje godkjente Forsvaret sin rekneskap for 2003, og at der var kritiske merknader knytt til rekneskapen for 2002. Komiteen ser likevel med noka undring på det å "vurdere om regnskapsrutinane er gode nok for å gjøre en løpende vurdering av kostnadsbruken", og vil heller sette denne problemstillinga i eit anna lys, ettersom forslaget tek opp ei oppgåve som skal liggja hos den som får bruksfullmakter frå Stortinget.

Stortinget gir pengar og oppgåver til Forsvaret. Forsvarsdepartementet har som oppgåve å følgja dei pålegg Stortinget gir, og å halda eigen aktivitet innanfor dei rammer som er gjevne. Dette er oppgåver som tilligg Forsvarsdepartementet, og det same er kravet om å føra ei "løpende" vurdering av kostnadsbruken i Forsvaret. Stortinget kan likevel ikkje detaljstyra Forsvarets pengebruk. Det må Forsvaret sjølv gjera. Derksom Forsvaret ikkje har dei verktøy som trengs for å utføra dette arbeidet "løpende", så er dette forhold som Forsvarsdepartementet må ta opp med Stortinget.

Komiteen vil i alle høve visa til at Riksrevisjonen, som er Stortinget sitt kontrollorgan, ser etter at rekneskapen til Forsvaret er i god stand. Når dette ikkje er tilfelle blir dette innrapportert til Stortinget, og kontroll- og konstitusjonskomiteen tek opp saka til handsaming på vanleg måte.

Komiteen sitt fleirtal, alle unntatt medlemmene frå Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil vise til at "Program Golf" har vore gjenstand for mange rundar i forsvarskomiteen. Da dåverande forsvarsminister Bjørn Tore Godal fremja dette prosjektet, var han av den oppfatning at prosjektets omfang og ramme medførte at prosjektet burde delast inn i separate fasar. Prosjektet er seinare endra til Program Golf og delt inn i leveranseprosjekt (LP). Fleirtalet viser elles til Forsvarsdepartementets tekst i kap. 5.6 og som eit eige punkt på side 98 i St.prp. nr. 1 (2004-2005).

Fleirtalet er likevel av den oppfatning at innføringa av eit felles økonomisystem for Forsvaret har vore naudsynt, og at Stortinget i samanheng med ein eventuell omtale av Program Golf LP 2, vil bli omfattande orientert om stoda for Forsvarets rekneskapsystem.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil innledningsvis vise til St.meld. nr. 29 (2004-2005) om merforbruket på forsvarsbudsjettet for 2004. Forsvarsbudsjettet hadde i fjor et uhjemlet merforbruk på 1 156,3 mill. kroner. Dette er svært alvorlig, og disse medlemmer vil komme tilbake til vurderinger av årsakssammenhengene og konsekvensene av dette i innstillingen til St.meld. nr. 29 (2004-2005).

Disse medlemmer vil videre vise til Innst. S. nr. 145 (2004-2005) fra kontroll- og konstitusjonskomiteen, jf. Dokument nr. 1 (2004-2005), og to av forslagene som Stortinget vedtok i forbindelse med behandlingen av denne saken. Vedtakene lyder slik:

"Stortinget ber Riksrevisjonen snarest mulig legge fram en egen sak for Stortinget om en gjennomgang av Forsvarsdepartementets regnskap for 2004, samt: Stortinget ber Regjeringen uten unødvendig opphold legge fram en egen sak for Stortinget som synliggjør hvordan Regjeringen skal gjenvinne overordnet styring med Forsvarets økonomi."

Disse medlemmer vil presisere at det er god grunn til å stille spørsmål ved om gjennomføringen av Leveranseprosjekt 1 (LP1) i program Golf var tilstrekkelig, når et slikt merforbruk kunne oppstå, og først bli identifisert etter at regnskapsåret var avsluttet.

Disse medlemmer viser til de omfattende innkjøringsproblemene som fase 1 i program Golf har hatt. Det nye lønns- og regnskapssystemet ble i sin tid presentert som en forutsetning for å styrke økonomistyringen i Forsvaret, og for å tilfredsstille krav i Statens økonomireglement. På bakgrunn av dette finner disse medlemmer det oppsiktsvekkende at feil og mangler i regnskapene må tilskrives innføringen av nettopp dette systemet. Disse medlemmer mener at dette underbygger tvilen som tidligere er uttrykt om dette programmets fortrefelighet med hensyn til effektivisering av økonomi- og logistikkledelse i Forsvaret.

Disse medlemmer viser videre til at det ikke er mulig å få full oversikt over merutgiftene til internasjonale operasjoner gjennom kap. 1792 i Forsvarsbudsjettet. I høringen 21. februar 2005, jf. Innst. S. nr. 145 (2004-2005) fra kontroll- og konstitusjonskomiteen, jf. Dokument nr. 1 (2004-2005), begrunnet forsvarsministeren dette med omleggingen i retning av reaksjonsevne i Forsvaret. Disse medlemmer viser til at forsvarsministeren også uttalte at:

"Det betyr at det ikke lages egne posteringer innenfor de ordinære budsjettene som er knyttet til utenlandsoperasjoner. Om det er nok midler til det, blir et skjønns spørsmål."

Disse medlemmer viser videre til generalinspektøren for Hæren, Lars J. Sølvsberg, som under samme høring bl.a. sa:

"(...) f.eks. at vi fra Hærens side har hatt stor deltakelse både på Balkan, i Midtøsten og i Sentral-Asia i 2004 av meget kompleks natur. Det er klart at disse store oppgavene, sammen med en total reorganisering, har gjort at inngangsdataene har vært ualminnelig

kompliserte. Når da systemet ikke er i stand til å avspeile disse endringene, får vi åpenbart styringsvanskeligheter."

og:

"Det vi har tatt opp i forbindelse med årsregnskapet, er at det er en del regninger, for å si det enkelt, som er feilsendt til Hæren, og som skulle vært sendt til dem som skal postere disse utenlandsregningene."

Disse medlemmer vil fremheve at økt bruk av norske styrker i utlandet er et resultat av Norges tilslutning til NATOs nye strategi "out of area" som er omstritt. Disse medlemmer vil peke på at det er uheldig når Forsvarets regnskapssystem ikke viser hva de norske utenlandsoperasjonene faktisk koster Forsvaret. Dette fordi store deler av kostnadene til utenlandsoperasjonene tilknyttet de enkelte forsvarsgrener faller inn under forsvargrenenes ordinære driftsbudsjetter.

Disse medlemmer har grunn til tro at deler av budsjettoverskridelsene for Hæren i 2004 også kan tilskrives utgiftene til internasjonale operasjoner. Forsvarssjefen har bekreftet dette, og den eksterne granskingsrapporten som generalinspektøren i Hæren iverksatte viser det samme, selv om det er uenighet om størrelsen på dette beløpet.

Disse medlemmer forventer at Forsvarets regnskaper for fremtiden synliggjør hva norsk deltakelse i utenlandske operasjoner faktisk koster.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Dokument nr. 8:38 (2004-2005) - om forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om evaluering av Forsvarets regnskaps- og lønssystem - vedlegges protokollen."

Komiteen sitt fleirtal, medlemmene frå Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, meiner at dei forholde mindretallet viser til, høyrer heime i forsvarskomiteen si handsaming av St.meld. nr. 29 (2004-2005) - om meirforbruket på forsvarsbudsjettet i 2004.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Dokument nr. 8:38 (2004-2005) - om forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om evaluering av Forsvarets regnskaps- og lønssystem - vedlegges protokollen.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har elles ingen merknader, viser til dokumentet og råar Stortinget til å til å gjere slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:38 (2004-2005) - om forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om evaluering av Forsvarets regnskaps- og lønssystem - vert avvist.

Oslo, i forsvarskomiteen, den 3. mai 2005

Marit Nybakk
leiar

Rita Tveiten
ordfører

